

KOMUNIKĀCIJAS POLITIKA

Juridiskais pamats nepieciešamībai pēc efektīvas komunikācijas atrodams Eiropas Savienības Pamattiesību hartā (Harta), kas nodrošina visiem pilsoņiem tiesības būt informētiem par ES jautājumiem. ES iestādes ir izstrādājušas vairākus rīkus un pakalpojumus, lai uzturētu komunikāciju ar sabiedrību un to informētu. Eiropas pilsoņu iniciatīva kopš tās oficiālas uzsākšanas 2012. gadā ļauj pilsoņiem tiešāk iesaistīties jaunu tiesību aktu veidošanā un ES jautājumos.

JURIDISKAIS PAMATS

ES Līgumos nav konkrētu noteikumu par komunikācijas politiku. Tomēr [Hartai](#), kas kļūva saistoša līdz ar Lisabonas līgumu, ir tāds pats juridiskais statuss kā Līgumiem. Harta visu ES iestāžu saziņā ar sabiedrību paredz vienotu sistēmu ES sasniegumu sasaistei ar ES pamatvērtībām. Attiecīgie panti Hartā ir 11. pants (tiesības uz informāciju un vārda brīvību, kā arī plašsaziņas līdzekļu brīvība un plurālisms), 41. pants (tiesības tikt uzklautiem un tiesības piekļūt ar sevi saistītiem dokumentiem), 42. pants (tiesības piekļūt Eiropas Savienības iestāžu dokumentiem) un 44. pants (tiesības iesniegt lūgumrakstus). Tā kā [Līgumā par Eiropas Savienības darbību \(LESD\)](#) nav atsevišķa juridiskā pamata, jebkādiem pasākumiem komunikācijas politikas jomā ES līmenī ir jābūt balstītiem uz LESD 352. pantu.

MĒRĶI

ES ir atbildīga par tās lēmumu un pasākumu paziņošanu ES iedzīvotājiem un citām ieinteresētajām personām. ES iestādēm ir īpašs personāls un īpašs budžets, lai nodrošinātu, ka informācija par Savienību ir viegli pieejama valodā, kuru iedzīvotāji saprot.

Ar skaidras informācijas starpniecību ES pilsoņi labāk spēj īstenot savas tiesības piedalīties Savienības demokrātiskajā dzīvē, kurā lēmumu pieņemšana ir paredzēta cik vien iespējams atklāta un tuvināta pilsoņiem, ievērojot plurālisma, līdzdalības, atklātības un pārredzamības principus. Komisijas pieņemtie komunikācijas politikas dokumenti apliecina to, cik augstā līmenī ir formulēta šī politika, kas balstās trim principiem:

- uzklaut sabiedrību un ņemt vērā tās uzskatus un intereses;
- izskaidrot, kā Eiropas Savienības politika ietekmē iedzīvotāju ikdienas dzīvi;
- sazināties ar cilvēkiem vietējā līmenī, uzrunājot viņus valsts vai vietējā līmeņa vidē ar viņu iecienītāko mediju palīdzību.

GALVENĀS INICIATĪVAS UN NORISES

Kopš 2001. gada, kad Komisija pieņēma vairākus svarīgus politikas dokumentus par komunikāciju, arvien lielāki centieni tika veltīti saskaņotas ES komunikācijas stratēģijas izveidē. Balstoties uz šiem politikas dokumentiem, 2002. gadā tika aizsākta iniciatīva “Tava balss Eiropā”, kas 2018. gada novembrī pārtapa par portālu [“Izsakiet viedokli”](#), kas iedzīvotājiem, patērētājiem un uzņēmumiem sniedz iespēju aktīvi piedalīties Komisijas politikas veidošanas procesā. 2006. gada februārī Komisija pieņēma [Balto grāmatu attiecībā uz Eiropas Savienības komunikācijas politiku](#), kurā izvirzītas piecas jomas, kurās būtu jāsteno pasākumi sadarbībā ar citām iestādēm, valdībām un pilsonisko sabiedrību, un ar ierosinājumu izstrādāt Eiropas līmeņa hartu vai rīcības kodeksu komunikācijas jomā tika uzsvērts, cik svarīgi ir Eiropas Savienībā veicināt tiesības uz informācijas brīvību.

Komisija un Parlaments sazinās ar medijiem, ieinteresētajām personām un iedzīvotājiem par ES nozīmes jautājumiem, tostarp par ES politikas virzieniem un pasākumiem, katrai iestādei ar sava par komunikāciju atbildīgā ģenerāldirektorāta starpniecību sniedzot dažādus informācijas pakalpojumus. Izmantotie sakaru līdzekļi ir tīmekļa vietnes, sociālie mediji, apmeklētāju uzņemšana, sadarbības un vietējie biroji visās ES valstīs, kā arī īpaši dienesti, kuri strādā ar medijiem. Galvenie ES komunikācijas politikas instrumenti un pasākumi ir:

- tiešie kontaktcentri, piemēram, [Europe Direct informācijas centrs \(EDIC\)](#), Eiropas Dokumentācijas centrs (EDC) vai Pilsoņu uzziņu nodaļa ([Ask EP](#)). Iedzīvotāji var tiem rakstīt vai zvanīt, lai saņemtu vajadzīgās atbildes;
- informācijas sniegšana par Eiropu oficiālajā Eiropas Savienības tīmekļvietnē [EUROPA](#), ES televīzijas informācijas dienestā [“Europe by Satellite” \(EbS\)](#), Parlamenta [Multimediju centrā](#), kurā apkopotas jaunākās ziņas par Eiropas Parlamenta darbu un pieejamas parlamenta plenārsēžu debašu un komiteju sanāksmju tīmekļa tiešraides;
- komunikācija ar dažādo ES iestāžu tīmekļvietņu, [preses dienestu](#) un [sociālo mediju tīklu starpniecību](#);
- Eiropas pilsoņu iniciatīva (sk. tālāk);
- programmas “Eiropa pilsoņiem” un “Pilsoņi, vienlīdzība, tiesības un vērtības” (*CERV*) (sk. tālāk);
- Komisijas paziņojums “Partnerība informācijas sniegšanai par Eiropu” (sk. tālāk);
- tīmekļvietnes “Ko manā labā dara Eiropa” un *EUandME*, kā arī mobilā lietotne “Eiropa tavā plaukstā” (sk. tālāk);
- ES nozīmes jautājumu atspoguļošanas veicināšana, sadarbojoties ar audiovizuālajām un tiešsaistes platformām, piemēram, [Eiropas radio tīklu Euranet](#) un *Euronews*.

1. Programma [“Eiropa pilsoņiem”](#) un jaunā programma [“Pilsoņi, vienlīdzība, tiesības un vērtības”](#)

Pēc tam, kad Tampere (1999) un Nicas (2000) Eiropadomes sanāksmē tika izteikti aicinājumi īstenot atvērtāku dialogu ar sabiedrību, Eiropadome 2004. gada janvārī pieņēma pirmo Kopienas [rīcības programmu](#), lai sekmētu aktīvu ES pilsonību. Pēc Eiropas konstitūcijas projekta neveiksmes šo programmu nomainīja programma “Eiropa pilsoņiem”, ko Eiropas Parlaments un Padome izveidoja īstenošanai laikposmā no 2007. līdz 2013. gadam. Tā tika atjaunota 2014.-2020. gada periodam un sniedza finansējumu divās tematiskajās jomās: 1) “Eiropas atmiņa”, un 2) “Demokrātiskā iesaistīšanās un pilsoniskā līdzdalība”. Ar programmu tika izveidota arī [pilsoniskā dialoga grupa](#), kas regulāri sapulcējas, lai apspriestu ar programmu, tās īstenošanu un rezultātu izziņošanu saistītus jautājumus, kā arī lai pārraudzītu politiskās norises saistītās jomās.

2021. gada 28. aprīlī Parlaments un Padome pieņēma [Regulu \(ES\) Nr. 1381/2013](#), ar ko izveido programmu “Pilsoņi, vienlīdzība, tiesības un vērtības” (CERV), kas ir iedalīta četrās sadaļās. Trešo sadaļu sauc “Pilsoņu iesaiste un līdzdalība”, un tā aizstāj programmu “Eiropa pilsoņiem”. Tās mērķi ir 1) “veicināt pilsoņu iesaistīšanos un līdzdalību ES demokrātiskajā dzīvē un viedokļu apmaiņā starp dažādu [dalībvalstu pilsoņiem](#)” un 2) “uzlabot informētību par viņu kopīgo Eiropas vēsturi”.

2. [Eiropas pilsoņu iniciatīva](#) (EPI)

EPI tika ieviesta ar Lisabonas līgumu, un tā piešķir ES pilsoņu paustajam viedoklim lielāku nozīmi, dodot viņiem tiesības tieši prasīt Komisijai izvirzīt jaunas politikas iniciatīvas. Paredzēts, ka tas ES demokrātijai piešķirs jaunu dimensiju, papildinās ar Savienības pilsonību saistītās tiesības, vērsīs plašumā sabiedrības diskusijas par ES politiku, un pastiprinās pilsoņu un pilsoniskās sabiedrības organizāciju iesaisti šīs politikas veidošanā, tādējādi palīdzot veidot patiesu ES sabiedrisko telpu. 2011. gadā Eiropas Parlaments un Padome pēc Komisijas priekšlikuma pieņēma [regulu](#), kurā iekļauti noteikumi un procedūras EPI pārvaldībai. Pēc 2017. gadā pieņemta Komisijas priekšlikuma, ko Parlaments un Padome [pieņēma](#) 2019. gada 17. aprīlī, šie noteikumi tika atjaunināti. Jaunie noteikumi stājas spēkā 2020. gada 1. janvārī.

Pilsoņu iniciatīvas organizatoriem ir jāizveido pilsoņu komiteja, kurā ir vismaz septiņi ES pilsoņi, kuri dzīvo vismaz septiņās dažādās dalībvalstīs. Minētajai pilsoņu komitejai ir jāreģistrē iniciatīva Komisijā. Pēc tam tā var sākt vākt pilsoņu paziņojumus par atbalstu iniciatīvai. Pēc tam komitejai viena gada laikā ir jāsavāc nepieciešamais parakstu skaits, kas jāapstiprina attiecīgo dalībvalstu kompetentajām iestādēm. Līdz šim Komisijai ir iesniegtas sešas iniciatīvas. Parlaments ir rīkojis vairākas pirmo piecu iniciatīvu pārstāvju uzklauššanas, un Komisija ir atbildējusi uz šīm iniciatīvām, izklāstot savus juridiskos un politiskos secinājumus.

3. Tīmekļvietne [“Ko manā labā dara Eiropa”](#) un lietotne [“Eiropa tavā plaukstā”](#)

“Ko manā labā dara Eiropa” ir interaktīva daudzvalodu tīmekļvietne, ko izstrādājis Eiropas Parlaments un kur atrodama detalizēta informācija par to, kā ES ietekmē atsevišķu iedzīvotāju ikdienas dzīvi un sadzīvi vietējā līmenī. Tajā ir viegli pieejama konkrēta informācija par to, ko ES dara konkrētu reģionu vai profesiju labā vai

kādas iespējas tā rada citās jomās, piemēram, kā ES atvieglo iespējas piekopt dažādus vaļaspriekus. Tajā apskatīti 1400 dažāda mēroga reģioni un pieejamas 1800 vienu lappusi garas informatīvas piezīmes, kuras var kopīgot vai saglabāt atkārtotai lietošanai. Tīmekļvietnei ir 3 galvenās sadaļas: 1) “Manā reģionā”, kur atrodama informācija par dažādiem reģioniem, kur interesents dzīvo vai strādā; 2) “Manā dzīvē”, kur vietnes apmeklētāji var uzzināt, kā ES ietekmē tādas jomas kā ģimenes dzīvi, veselības aprūpi, ceļošanu un sociālās tiesības; 3) “Uzmanības centrā”, kur pieejami informatīvi pārskati par ES politikas virzieniem, īpašu uzmanību pievēršot sabiedriskajai domai un ar ES rīcības jomām saistītajām iedzīvotāju bažām un gaidām. Savukārt lietotnē “Eiropa Tavā plaukstā” iedzīvotājiem pieejama informācija par Eiropas Savienību 24 valodās, kā arī ērtas meklēšanas, kopīgošanas un personalizēšanas iespējas.

4. Citi ES līdzdalības instrumenti

ES līdzdalības instrumenti ir portāls [“Izsakiet viedokli”](#), kas ļauj aktīvi piedalīties ES politikas veidošanā, [pilsoņu dialogi](#) ar komisāriem, [ES jaunatnes dialoga](#) mehānisms, kas ir daļa no [ES jaunatnes stratēģijas 2019.–2027. gadam](#), kā arī vairāki [sociālo mediju kanāli](#).

EIROPAS PARLAMENTA LOMA

Stājoties spēkā Lisabonas līgumam, tam bija milzīga ietekme uz ES iestāžu darbu, tas nostiprināja Eiropas Parlamenta lomu, kā arī palielināja uzsvāru uz to, lai ES pilsoņi sajustu racionālāka un demokrātiskāka lēmumu pieņemšanas procesa rezultātus. Eiropas Parlamentam kā tieši ievēlētai ES pilsoņus pārstāvošai iestādei ir nepārprotams pienākums ziņot par to, kas notiek Eiropā, skaidri formulēt pilsoņu intereses un rīkoties atbilstoši tām.

Kaut gan Savienības iedzīvotāju vidū ir vērojama aizvien lielāka piederības sajūta ES, šī piederības sajūta ir svārstīga, tāpēc ir nepieciešama piemērota komunikācijas stratēģija un politika ES līmenī. Aktīva līdzdalība šādu stratēģiju un politikas virzienu veidošanā ir ne vien Parlamenta pienākums pret ES pilsoņiem, bet ir arī paša Parlamenta interesēs.

Savos ziņojumos un rezolūcijās Parlaments ir atkārtoti izvirzījis sīki izstrādātus priekšlikumus par attiecību uzlabošanu starp ES un tās pilsoņiem. Piemēram, savā 2010. gada 7. septembra [rezolūcijā](#) par Eiropas publiskās telpas izveidi tas ierosināja konkrētus paņēmienus, kā rosināt iedzīvotāju iesaisti debatēs par Eiropas nozīmes jautājumiem, un uzsvēra, ka šādas Eiropas publiskās telpas attīstībā būtiska nozīme ir valdību, politisko partiju, universitāšu sabiedrisko raidorganizāciju un ES iestāžu komunikācijas centienu uzlabošanai. Vairāki EP deputāti ir arī aktīvi iesaistījušies diskusijās ar iedzīvotājiem un atbildējuši uz viņu uzdotajiem jautājumiem platformā [“Debating Europe”](#).

Parlaments ir izrādījis lielu interesi par EPI un sekmīgi palīdzējis tai kļūt par pieejamāku un iedzīvotājiem draudzīgāku līdzdalības demokrātijas instrumentu. Piemēram, Parlaments panāca to dalībvalstu skaita samazinājumu, no kurām ir jāsaņem paziņojumi par atbalstu. Turklāt, pateicoties Parlamentam, visiem ES iedzīvotājiem ir tiesības parakstīt EPI neatkarīgi no viņu valstspiederības. Parlaments

arī atkārtoti aicināja vienkāršot un racionalizēt EPI norises procedūru un palielināt šī instrumenta ietekmi.

Parlaments ar sava multimediju centra un preses dienesta starpniecību arī nodrošina informāciju un dokumentus savā tīmekļa vietnē visās 24 oficiālajās ES valodās, kā arī ir ļoti aktīvs dažādos sociālo mediju kanālos. Mediju elementi ir svarīgi viedokļu izplatītāji, tāpēc Parlaments atbalsta dažādus mediju kanālus ar informatīvo materiālu, tehnisko nodrošinājumu un telpām, lai palīdzētu tiem ziņot par Parlamenta darbu.

Turklāt apmeklētāji var apmeklēt Parlamenta ēkas (Strasbūrā un Briselē), [“Parlamentarium”](#) (Eiropas Parlamenta Apmeklētāju centru) un [Eiropas vēstures namu](#) (abi Briselē). Parlamentam ir vismaz viens sadarbības birojs katrā dalībvalstī, un dažos no tiem ir arī apmeklētāju centri. Sadarbības biroju uzdevums ir palīdzēt iedzīvotājiem saprast, kas ir Eiropas Parlaments, ko tas dara un ko tas pārstāv. Sadarbības biroji arī pilda vietējām vajadzībām pielāgotu informācijas mezglu funkciju. Tie šo darbu veic, uzrunājot iedzīvotājus, ieinteresētās personas un plašsaziņas līdzekļus.

Eiropas Parlaments informēja iedzīvotājus par 2019. gada EP vēlēšanām un to nozīmi Eiropas nākotnei. Tika izveidota arī īpaša platforma ([soreizesbalsos.eu](#)), kas bija pieejama 24 valodās un kas palīdzēja darboties vairāk nekā 150 000 brīvprātīgo visās dalībvalstīs, kuri mudināja līdzpilsoņus balsot vēlēšanās. Pēc tam platforma tika pārveidota par [together.europarl.europa.eu](#) – ES mēroga kopienu, kur iedzīvotāji var sekot līdzi un saņemt informāciju par kopienas un Parlamenta organizētajiem pasākumiem.

Turklāt Parlaments vada izglītības programmas [“Vēstnieku skola”](#) un “Euroscola”, lai palīdzētu uzlabot zināšanas par ES demokrātiju un vērtībām. [Tiešsaistes programma “Euroscola”](#) ļauj vidusskolēniem kā EP deputātiem interaktīvi piedalīties ES lēmumu pieņemšanā. Visbeidzot, papildus tīmekļa vietnei [“Ko manā labā dara Eiropa”](#) un lietotnei [“Eiropa tavā plaukstā”](#) Eiropas Parlaments izmanto daudzas [sociālo mediju platformas](#) abpusējai saziņai ar iedzīvotājiem. Visas iespējas, ko Parlaments piedāvā jauniešiem, ir atrodamas Parlamenta [Jauniešu platformā](#).

Katarzyna Anna Iskra
10/2023

